

alle Forhold skulde være sikkrere og bedre end Kjøbstadetiendommene, men jeg udtalte en anden Sætning, og den vil jeg vedkjende mig, den nemlig, at der med Hensyn til disse Eiendomsforhold til forskjellige Læder kan finde en saa stor Forskjellighed Sted, at naar enkelte Eiendomsbestidere kunde ønske at danne en særlig Forening paa Grund af disse Forskjelligheder, saa skulde man give dem Lov dertil. Der opstaaer i dette Nieblit en Tanke hos mig, som jeg skal tillade mig at indskyde. Der er talt baade idag og tidligere meget om, hvorledes man skulde betragte Hartkornsskatterne, hvorvidt man skulde betragte dem som en Prioritet, eller ikke. Jeg vil tillade mig at sige, at jeg troer, at Ingen af dem, der have udtalt sig om dette Spørgsmaal, har seet Sagen fra alle Sider. Det er min Overbeviisning, at naar vi tage Hartkornsskatterne fra den enkelte Eiers Standpunkt ligeoverfor andre Eiendomsbestidere, saa er Forholdet saaledes, at Hartkornsskatterne i Virkeligheden hvile paa ham, nu da de ere saa gamle, kun som en reen Prioritet, men naar vi tage Forholdet saaledes, at vi ville anstille en Sammentiligning mellem Skatterne, der svares fra Byerne og Landet, saa bliver det heelt anderledes. Hvem vil nægte, at Hartkornsskatten er en Afgift, der hviler paa Agerbruget? Hvem kan nægte, naar vi tale om Skatter, der hvile paa Agerbruget i Modsetning til dem, der hvile paa Handel og Industri, at Udbytet af Agerbrug formindstes ved Hartkornsskatterne, ligesom Udbytet af de andre Næringer formindstes ved de Skatter, der maae ubredes, af dem? Naar vi altsaa tage Hartkornsskatterne som en Heelhed og sætte dem imod de Skatter, der hvile paa andre Erhvervsgrene, saa ere de i Virkeligheden Skatter og ikke Prioriteter, men naar vi tage dem fra den enkelte Mand's Standpunkt, saa bliver det noget heelt Andet.

Jeg troer, det er urigtigt, at man i Anledning af denne Lov er gaaet ind paa at stille By og Land imod hinanden, og jeg troer, det er saameget mere urigtigt, som det jo slet ikke er saaledes, at man ved Bygningsstat og Hartkornsskat nogensinde har tænkt paa bestemt at ville stifte By og Land imellem i Henseende til de Skatter, enhver kunde og burde svare.

Sagen er jo den, at Hartkornsskatten svares ligesaavel af Byerne som af Landet, og at Bygningsafgiften svares ligesaavel paa Landet som i Byerne. Hvad er nu da Forskjellen? Forskjellen er den, at Hartkornsskatten i 1802 blev lagt paa Agerbruget som Erhverv, medens Bygningsafgiften blev lagt paa Handels- og Industrinæringerne. — Det var Meningen at træffe de forskjellige Erhvervs Skatteevner, og Sandheden er den, at man ved Bygningsafgiften antog bedst at kunne ramme de Erhvervsgrene, som ganske sikkert væsentlig vare Kjøbstadnæringer, medens man ved Hartkornsskatterne antog bedst at kunne ramme Agerbruget, som væsentlig var Landnæringer. Sagen er altsaa ikke den, at det er By og Land, som maae veies imod hinanden ved Betragtningen af disse Skatter, men Sagen er den, at det er de forskellige Næringer, som maae veies imod hverandre, og naar Spørgsmaalet altsaa nu er, om der kan være Anledning til at gjøre nogen Forandring med Hensyn til Bygningsafgiften, saa maa dette Spørgsmaal finde sin Besvarelse derigjennem, om det ligger i de Beskæftningers Natur, som man har lagt paa de forskellige Erhverv, at Tidens Udvikling har ført med sig, at den ene ikke mere rammes paa en retsærdig Maade ligeoverfor den anden; og da skal jeg sige, at det forekommer mig, at der i Tidens Udvikling maastee ligge Noget, der kunde opfordre til at gjøre en Forandring i saa Henseende. Medens nemlig Hartkornsskatterne paa Landbruget ere og længe have været en aldeles fast og uforanderlig Afgift til Staten, er derimod Bygningsafgiften paa de andre Næringer kommen til at hvile paa en saadan Maade, at man ikke alene gjennem samme har beskattet den egentlige Næring, men tillige beskattet, og det stedse i stigende Forhold, den fremadskribende Luxus med Hensyn til Bolig. Jeg kan derfor meget vel til en vis Grad gaae ind paa Loven; jeg kan gaae ind paa, at Bygningsafgiften udvides til Bygninger, der staae i Forbindelse med Agerbruget; men jeg kan kun gjøre dette til en vis Grad; jeg kan kun gjøre det, forsaavidt man maa antage derigjennem at ville ramme i et lignende Forhold som ved den nuværende Bygningsafgift paa andre Bygninger den si-